

**PROGRAM MERYTORYCZNY
KONKURSU POLONISTYCZNEGO
DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
w roku szkolnym 2017/2018**

I. CELE KONKURSU

- kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy polonistycznej,
- wdrażanie do biegłego posługiwania się wiedzą w rozwiązywaniu zadań problemowych,
- kształcenie wykorzystania wiedzy polonistycznej w praktyce,
- rozwiązywanie problemów o charakterze naukowym w zakresie wiedzy polonistycznej,
- rozbudzanie ciekawości poznawczej i motywacji do dalszego uczenia się,
- popularyzacja aktualnych osiągnięć nauki,
- poszerzanie wiedzy uczniów z zakresu odbioru i interpretacji tekstów kultury,
- pogłębienie refleksji uczniów o dziele sztuki (w tym literackim) i przygotowanie ich do pełnego i głębokiego uczestnictwa w kulturze,
- przygotowanie uczniów do samodzielnego, krytycznego myślenia i interpretowania różnych dzieł w oparciu o przesłanki w nich zawarte,
- podnoszenie poziomu świadomości językowej, funkcjonalnego wykorzystania wiedzy o języku i zróżnicowaniu stylistycznym polszczyzny,
- podnoszenie poziomu kompetencji w zakresie tworzenia własnych tekstów,
- kształtowanie postawy szacunku wobec dziedzictwa narodowego i światowego,
- przygotowanie do dojrzałej i samodzielnej oceny tekstów kultury (w tym kultury popularnej) pod względem estetycznym i etycznym,
- promowanie szerokich zainteresowań humanistycznych i wybitnych uzdolnień młodzieży.

II. WYMAGANIA KONKURSU

- Na wszystkich etapach edukacyjnych uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami określonymi w *Celach kształcenia - wymaganiach ogólnych* podstawy programowej kształcenia ogólnego w części dotyczącej przedmiotu język polski na III etapie edukacyjnym zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r., poz. 977)] ze szczególnym uwzględnieniem tych mieszczących się w zakresie:
 - czytania i odbioru tekstów kultury, w tym tekstów o charakterze popularnonaukowym (określenia tematu i myśli przewodniej tekstu, odczytywania przesłania tekstu i intencji wypowiedzi, np.: aprobaty, dezaprobaty, negacji, perswazji, prowokacji, manipulacji, odróżniania treści istotnych od drugorzędnych, faktów od opinii, informacji od komentarza, fikcji od prawdy, odkrywania i nazywania sensów dosłownych, przenośnych, symbolicznych, alegorycznych, uniwersalnych),
 - tworzenia własnych tekstów (adekwatnych do polecenia, precyzyjnych i funkcjonalnych, poprawnych pod względem językowo-stylistycznym w formie dłuższej i krótszej, z wykorzystaniem wiedzy o stylach polszczyzny i gatunkach wypowiedzi, np. dedykacji, streszczenia, notatki prasowej, hasła

- słownikowego i encyklopedycznego, tekstu reklamowego, opisu sytuacji, dzieła sztuki, przeżyć wewnętrznych, charakterystyki postaci filmowej, literackiej lub rzeczywistej, charakterystyki porównawczej, recenzji, rozprawki, listu), z uwzględnieniem elementów stylu artystycznego,
- uwzględniania w analizie specyfiki tekstów kultury przynależnych do następujących rodzajów sztuki: literatury, filmu, muzyki, sztuk plastycznych (np.: gatunki filmowe, plany, ujęcia, gatunki muzyczne, znaczące elementy tekstów plastycznych),
 - wartościowania (na podstawie podanych tekstów kultury formułowania ponadczasowych zagadnień egzystencjalnych, np.: miłość, przyjaźń, śmierć, cierpienie, lęk, nadzieja, wiara, samotność, inność, poczucie wspólnoty, solidarność, sprawiedliwość),
 - funkcjonalnego wykorzystania wiedzy o języku (rozpoznawania słownictwa ogólnonarodowego i słownictwa o ograniczonym zasięgu, rozpoznawania relacji semantycznych i stylistycznych między wyrazami, analizy wypowiedzi pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, posługiwania się wiedzą z zakresu fleksji i słowotwórstwa),
 - posługiwania się bogatym i zróżnicowanym słownictwem (w tym operowania słownictwem z różnych kręgów tematycznych),
 - dokonywania starannej redakcji tekstu napisanego ręcznie (poprawienia ewentualnych błędów językowych, ortograficznych, interpunkcyjnych).
- Od ucznia wymaga się znajomości lektur z podstawy programowej oraz tekstów kultury zawartych w wykazie dołączonym do programu.
 - Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiedzą i umiejętnościami ponadprogramowymi w zakresie:
 - pogłębionej interpretacji tekstów kultury (samodzielnego stawiania tez interpretacyjnych, także w interpretacji porównawczej, i dowodzenia ich na podstawie przesłanek zawartych w tekście, wykorzystywania w interpretacji kontekstów, w tym kontekstu historycznoliterackiego, biograficznego i filozoficznego, dostrzegania w czytanych utworach cech charakterystycznych dla określonej epoki),
 - pogłębionej analizy tekstów kultury (posługiwania się w omówieniu podanych dzieł literackich pojęciami z zakresu teorii literatury, także spoza podstawy programowej, takimi jak np.: groteska, oksymoron, hiperbola, a także inne, związane z omówieniem tekstów z listy lektur, w sposób precyzyjny i funkcjonalny, wskazywania środków stylistycznych i ich funkcji w tekście, wykorzystywania analizy do interpretacji tekstów kultury),
 - podejmowania dyskursu porównawczego (rozpoznawania zasady zestawienia tekstów, opisywania sposobu funkcjonowania uniwersalnych mitów, symboli, wątków, motywów i toposów w poszczególnych tekstach kultury, posługiwania się terminologią z zakresu interpretacji porównawczej, np.: parafraza, parodia, trawestacja, intertekstualność),
 - charakteryzowania różnych poziomów funkcjonowania tekstów kultury (definiowania kultury popularnej i wysokiej, zauważania i rozumienia ich wzajemnych relacji),
 - tworzenia własnych tekstów (w tym eseju, artykułu publicystycznego, przemówienia),
 - dokonywania różnorodnych działań na cudzym tekście (np.: streszczanie, parafrazowanie, sporządzanie notatki),
 - funkcjonalnego wykorzystania wiedzy o języku (w tym dostrzegania różnic językowych wynikających ze zmian historycznych).

III. ZAKRES MERYTORYCZNY KONKURSU

TEMAT PRZEWODNI KONKURSU W ROU SZKOLNYM 2017/2018 **WIELKIE TAJEMNICE**

TEKSTY KULTURY OBOWIĄZUJĄCE NA POSZCZEGÓLNYCH ETAPACH KONKURSU

ETAP I (szkolny)

Tajemnice nieba i ziemi

Na I etapie konkursu wymagana jest znajomość wybranych treści podstawy programowej kształcenia ogólnego dla II etapu edukacyjnego¹ oraz wiedza i umiejętności poszerzające w opisanych wymaganiach programu konkursu .

Literatura:

Antoni Malczewski, *Maria*, wyd. dowolne.

Jules Verne, *20 000 mil podwodnej żeglugi*, wyd. dowolne.

Ransom Riggs, *Osobliwy dom pani Peregrine*, wyd. dowolne.

Bolesław Leśmian, wybrane wiersze z tomu *Łąka*, w tym: *Łąka*, *Ballada bezludna*, *Noc bezsenna*.

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, wybrane wiersze z tomu *Pocałunki*, w tym: *Plaża w nocy*, *Wybrzeże*, *Syreny*, *Huragan*.

Dzieła malarskie:

wybrane obrazy Józefa Mehoffera, w tym: *Dziwny ogród*, *Słońce majowe*, *Zwarzony ogród*, *Jezioro jesienią*.

Film:

Avatar, reż. James Cameron, 2009.

ETAP II (rejonowy)

Tajemnicze opowieści

Obowiązuje znajomość zagadnień i lektur z I etapu (szkolnego), a ponadto:

Literatura:

Mark Haddon, *Dziwny przypadek psa nocną porą*, wyd. dowolne.

Agatha Christie, *Tajemnicza historia w Styles*, wyd. dowolne.

Cyprian Kamil Norwid, *Tajemnica Lorda Singleworth*, wyd. dowolne.

Umberto Eco, *Imię róży*, wyd. dowolne.

Edgar Allan Poe, *Kruk*, tłum. Zenon Przesmycki, wyd. dowolne.

Dzieła malarskie:

Wybrane obrazy Caspara Davida Friedricha, w tym: *Dwaj mężczyźni kontemplujący księżyc*, *Mężczyzna i kobieta kontemplujący księżyc*

Film:

Osada, reż. M. Night Shyamalan, 2004.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r., poz. 977)

ETAP III (wojewódzki)

Poznać siebie – największą znać tajemnicę

Obowiązuje znajomość zagadnień i lektur z I etapu (szkolnego) i II etapu (rejonowego), a ponadto:

Literatura:

George Byron, *Giaur*, tłum. Adam Mickiewicz, wyd. dowolne.

Oscar Wilde, *Portret Doriana Graya*, tłum. Maria Feldmanowa, wyd. dowolne.

Henryk Ibsen, *Dzika kaczką*, tłum. Waleria Marrené, wyd. dowolne.

Herman Melville, *Moby Dick*, tłum. Bronisław Zieliński, wyd. dowolne.

Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki, wybrane wiersze z tomu *Piosenka o zależnościach i uzależnieniach*, w tym: XVII, XIX, XXIV.

Dzieła malarskie:

Wybrane obrazy Fridy Kahlo, w tym *Dwie Fridy*, *Autoportret z naszyjnikiem*, *Moi dziadkowie*, *moi rodzice i ja*.

Film:

Siedem minut po północy, reż. Juan Antonio Bayona, 2016.

Sugerowane lektury pomocnicze:

Władysław Kopaliński, „Słownik symboli”, Warszawa 1990.

Władysław Kopaliński, „Słownik mitów i tradycji kultury”, Warszawa 1985.

Jerzy Płazewski, „Język filmu”, Warszawa 2004.

„Podręczny słownik terminów literackich”, red. Janusz Sławiński, Warszawa 1996.

IV. INFORMACJA DLA UCZNIĄ DOTYCZĄCA WARUNKÓW KONKURSU

Na konkurs z języka polskiego uczeń przynosi ze sobą wyłącznie przybory do pisania: pióro lub długopis oraz linijkę.

Podczas konkursu zabrania się wnoszenia na salę wszelkich urządzeń elektronicznych.